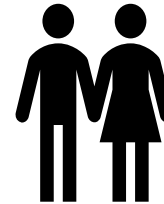

Autismspektrumtillstånd och adhd bland vuxna i Stockholms län: förekomst av diagnoser i befolkningen samt vårdkonsumtion

Förekomst

adhd 5-7%
autism 1%

adhd 2,5–2,8%
autism 1%

75% kommer att ha adhd symtom som signifikant försämrar livskvaliteten även i vuxenlivet (+ sen debut/sen upptäckt)

50% – 80% minst en annan psykiatrisk diagnos (utagerande beteendestörningar och internaliserande svårigheter så som depression, bipolär sjukdom och ångesttillstånd)

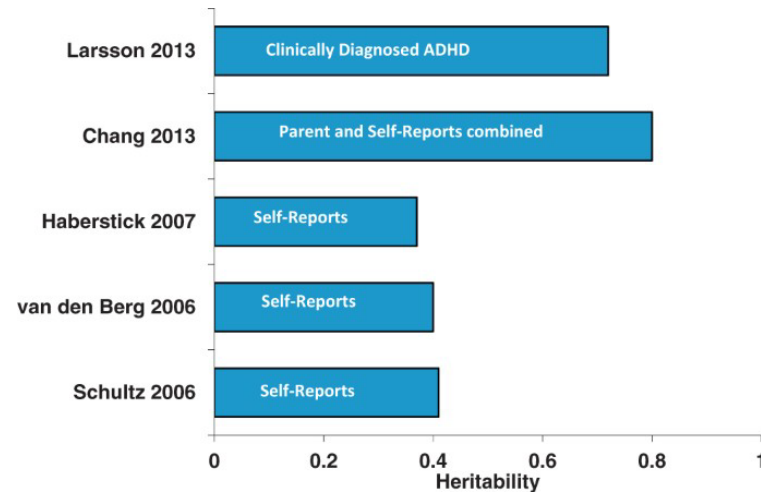

Etiologi

Heritabilitet:

adhd 30–45 procent av variationen i självrapporterade symtom och 70–80 procent av variationen i föräldra- eller lärarrapporterade symtom

autism 64-91 procent (Tick m fl., 2016)

Andra biologiska orsaker – "de novo" mutationer

Miljöfaktorer - prenatala och perinatala riskfaktorer (föräldrarnas höga ålder, obstetriska komplikationer, låg födelsevikt), ogynnsamma uppväxtvillkor, så som utsatt socioekonomisk situation, har visats ha koppling till adhd

CES uppdrag

2020

2022

2023

2024

Autismspektrumtillstånd och adhd bland barn och ungdomar: förekomst och socioekonomiska skillnader

Organisatoriska förändringar inom vården för barn och ungdomar med NPF i Region Stockholm

- Nationella riktlinjer för vård och stöd vid adhd och autism - 44 rekommendationer till beslutsfattare och chefer
- En väg in – en gemensam remissgång
- Den 1 juni 2022 tog BUP Stockholm över det sk adhd-uppdraget från BUMM
- BUP Stockholm utökar med nya mottagningar som är helt inriktade på barn och unga med adhd

Syfte:

- Övergripande syfte med uppdraget är att stödja HSF Avdelning för närsjukvård i sitt kärnuppdrag att planera och beställa vård som svarar mot behoven i befolkningen.
- Mer specifikt syfte med uppdraget är att ge faktaunderlag för planering och beställning av vård för vuxna (18 år och äldre) med NPF.
- att kartlägga förekomsten av diagnoserna autismspektrumtillstånd och aktivitets- och uppmärksamhetsstörning bland vuxna i Stockholms län,
- kartlägga vårdkonsumtionen bland patienter med dessa diagnoser

Autismspektrumtillstånd och adhd bland vuxna i Stockholms län

Förekomst av diagnoser i befolkningen samt
vårdkonsumtion

Metod

- **Material**
  - Data från Region Stockholms patientregister för öppen- & slutenvård (VAL-data).
  - KVÅ-kod UU006 + ICD-10-diagnoskod: autism (F84) respektive adhd (F90)
- **Studiepopulation**
  - Delanalys 1 - Förekomst av adhd & autism bland vuxna i Stockholms län
    - vuxna som under år 2011-2021, haft minst en vårdkontakt med registrerad adhd- och/eller AST-diagnos.
  - Delanalys 2 - Vårdkonsumtion bland vuxna med en adhd- och/eller en autismdiagnos
    - vuxna som haft minst en vårdkontakt med registrerad adhd- eller autismdiagnos år 2021
  - Delanalys 3 - Neuropsykiatriska utredningar (NPU)
    - vuxna som genomgått en NPU och fått en adhd- och/eller autism diagnos under åren mellan 2013/2018 och 2021

Innehåll

Förekomst och trender

- Minst en vårdkontakt med registrerad autism eller adhd, per år, mellan 2011-2021
– *ettårsvårdprevalens*
- Minst en vårdkontakt med registrerad autism eller adhd under en sexårsperiod 2016-2021 - *sexårsvårdprevalens*
- Geografiska skillnader i sexårsvårdprevalens
- Autism och adhd i relation till övriga psykiatriska diagnoser bland patienter inom psykiatrin

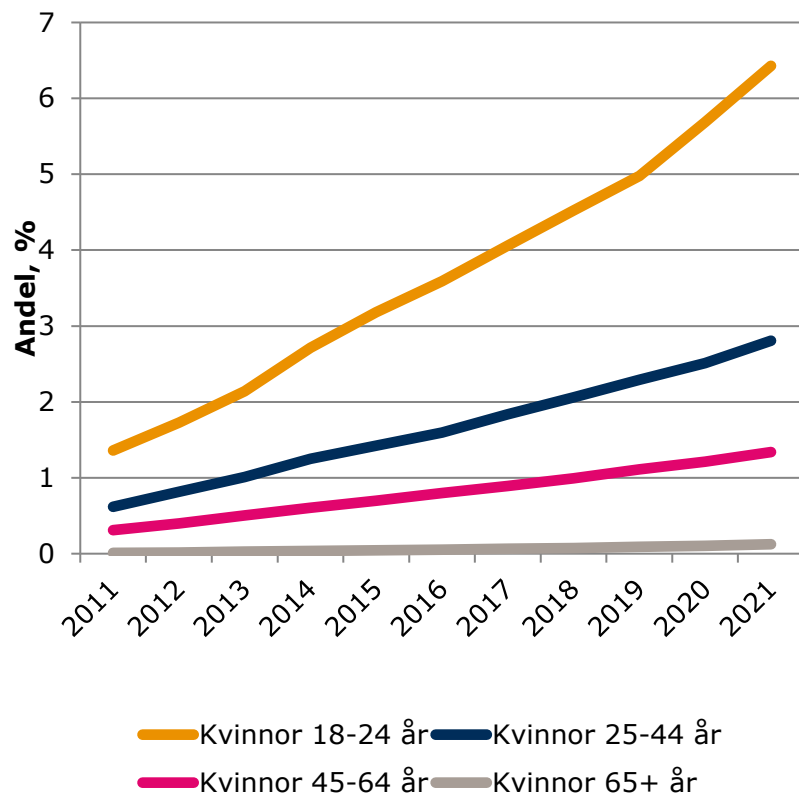
Samsjuklighet

- Psykiatrisk samsjuklighet (+ självmordsförsök)
- Somatisk samsjuklighet

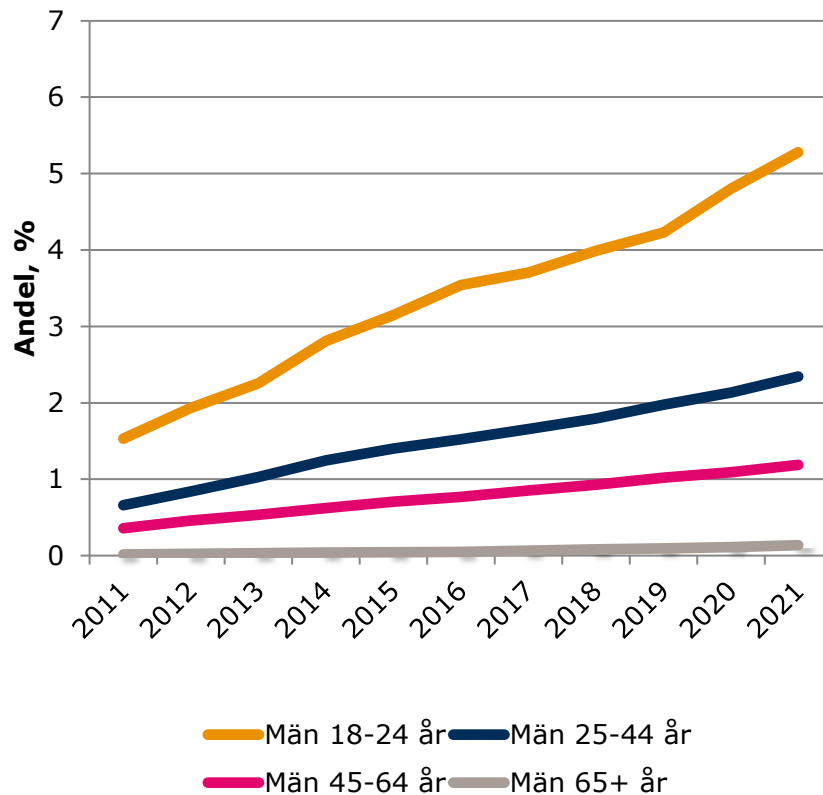
Neuropsykiatriska utredningar (NPU)

- Psykiatrisk vård innan NPU
- Geografiska skillnader i resultat av (NPU)

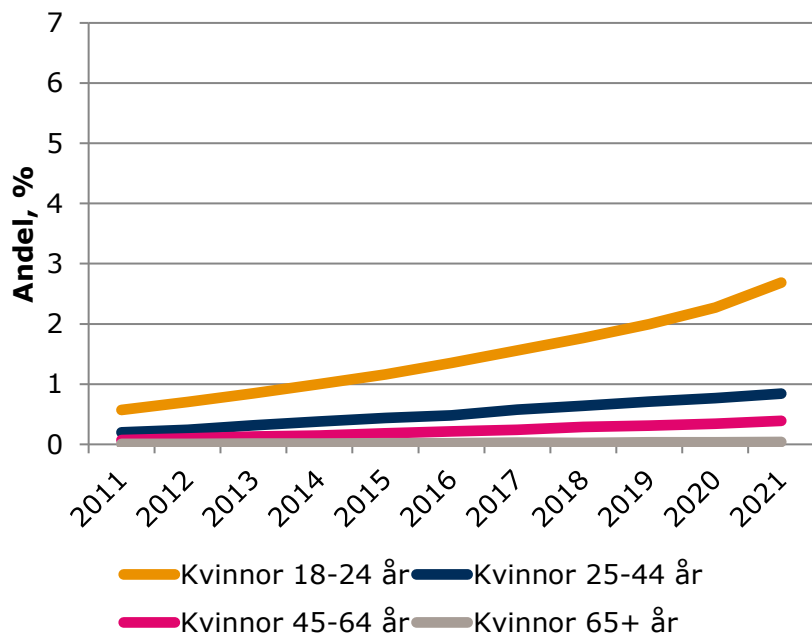
Figur 1. Andel (%) kvinnor (18+ år) i Stockholms län som haft minst en vårdkontakt med registrerad adhd-diagnos, per år (ettårsvårdsprevalens), under perioden år 2011–2021

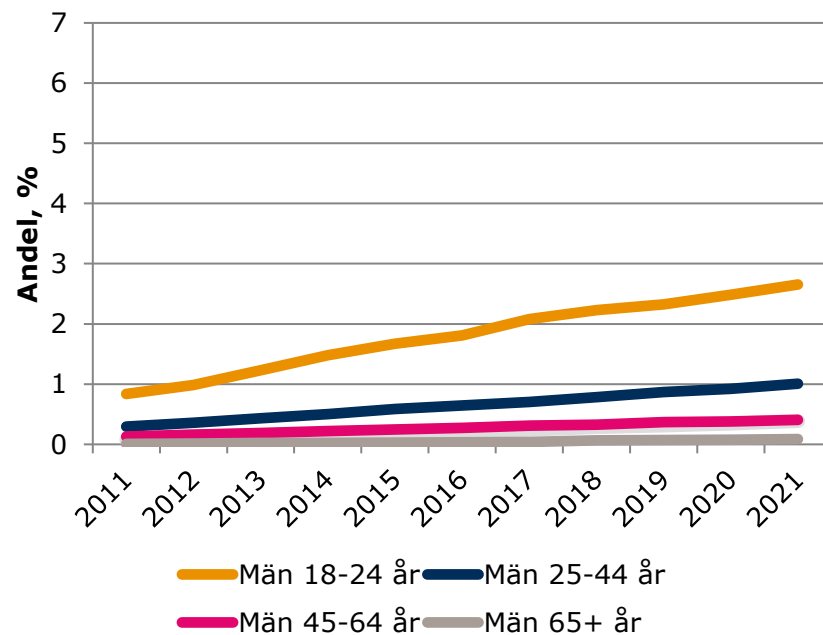
Figur 2. Andel (%) män (18+ år) i Stockholms län som haft minst en vårdkontakt med registrerad adhd-diagnos, per år (ettårsvårdsprevalens), under perioden år 2011–2021

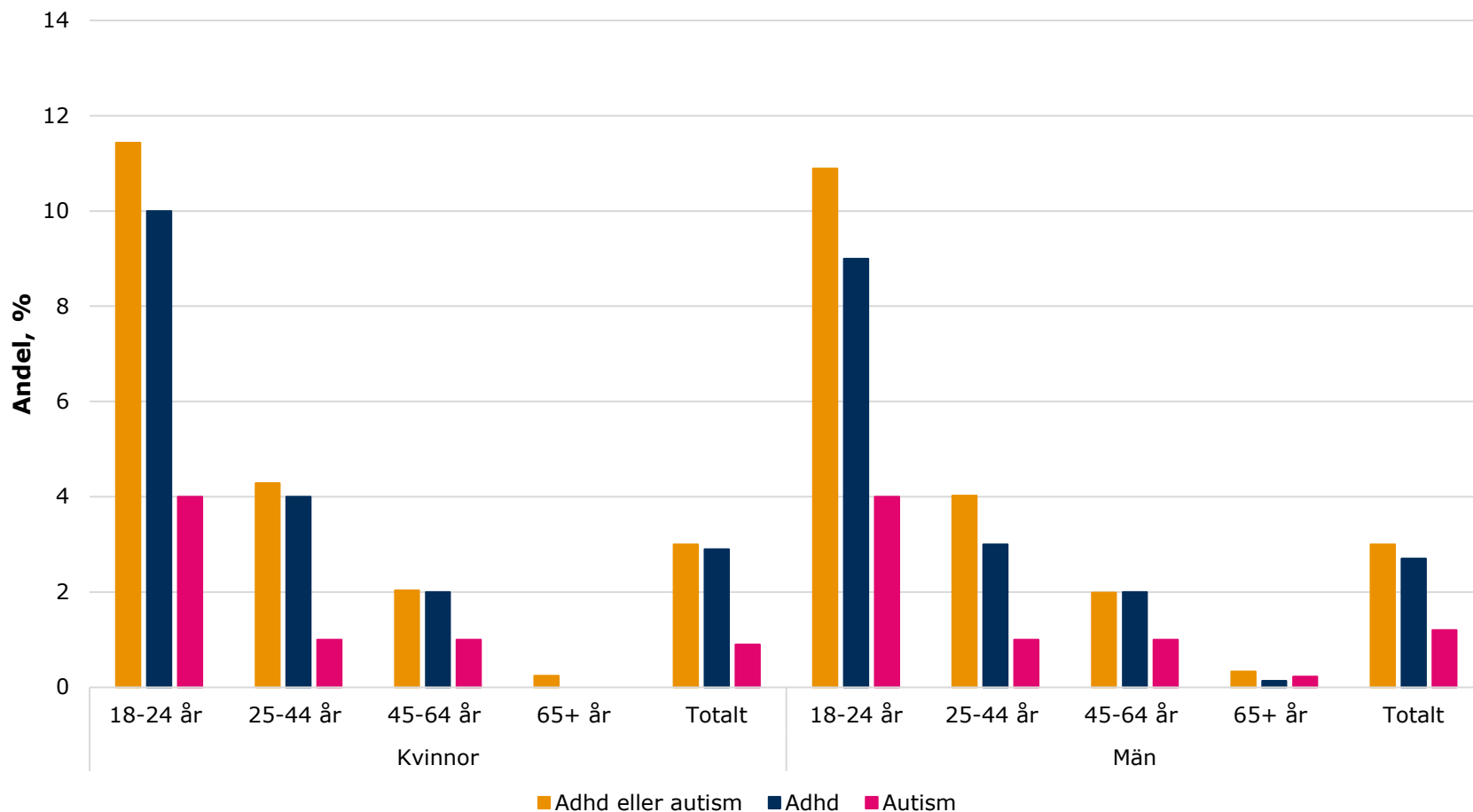
Figur 3. Andel (%) kvinnor (18+ år) i Stockholms län som haft minst en vårdkontakt med registrerad autismdiagnos, per år (ettårsvårdsprevalens), under perioden år 2011–2021

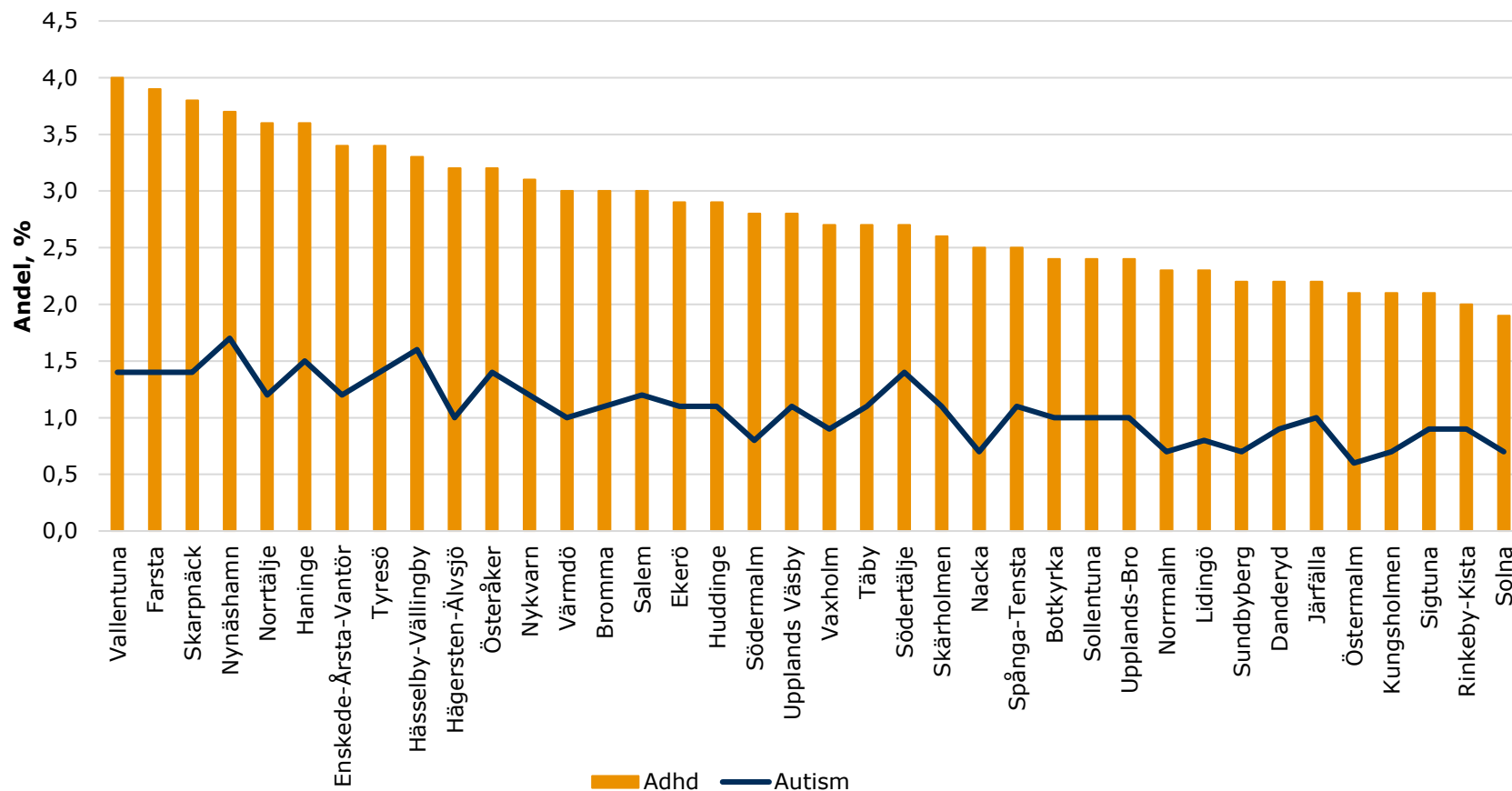
Figur 4. Andel (%) män (18+ år) i Stockholms län som haft minst en vårdkontakt med registrerad autismdiagnos, per år (ettårsvårdsprevalens), under perioden år 2011–2021

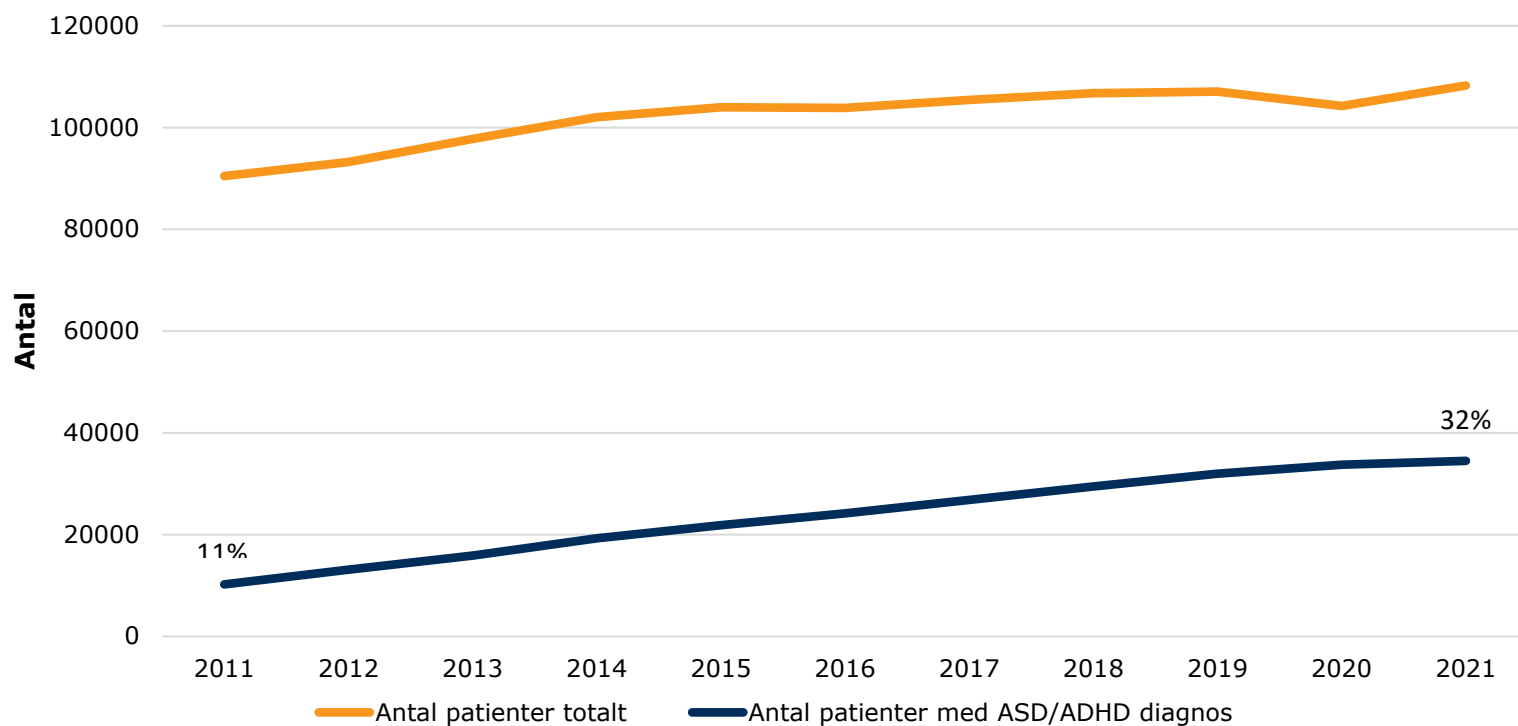
Figur 5. Andel (%) vuxna (18+ år) i Stockholms län år 2021 med en adhd- eller autismdiagnos registrerad i vården någon gång under perioden år 2016–2021, sexårsvårdsprevalens, uppdelat på ålder och kön

Figur 6. Andel (%) vuxna (18+år) i Stockholms län år 2021 med en adhd- eller autismdiagnos registrerad i vården någon gång under sexårsperioden år 2016–2021, uppdelat på kommun/-stadsdelsområde.

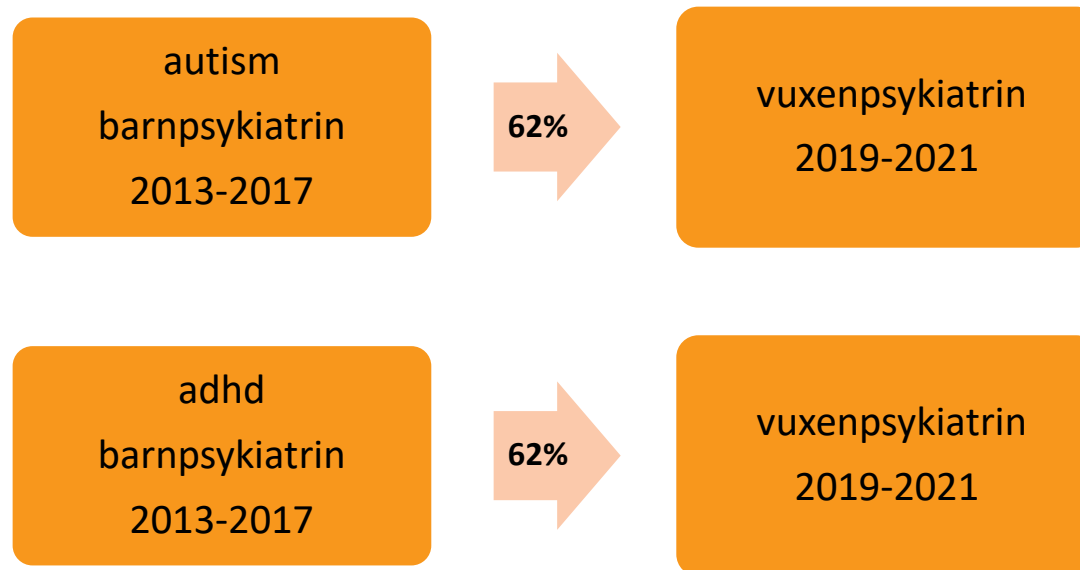

Figur 7. Adhd och autism i relation till övriga psykiatriska diagnoser bland patienter inom psykiatrin i Region Stockholm

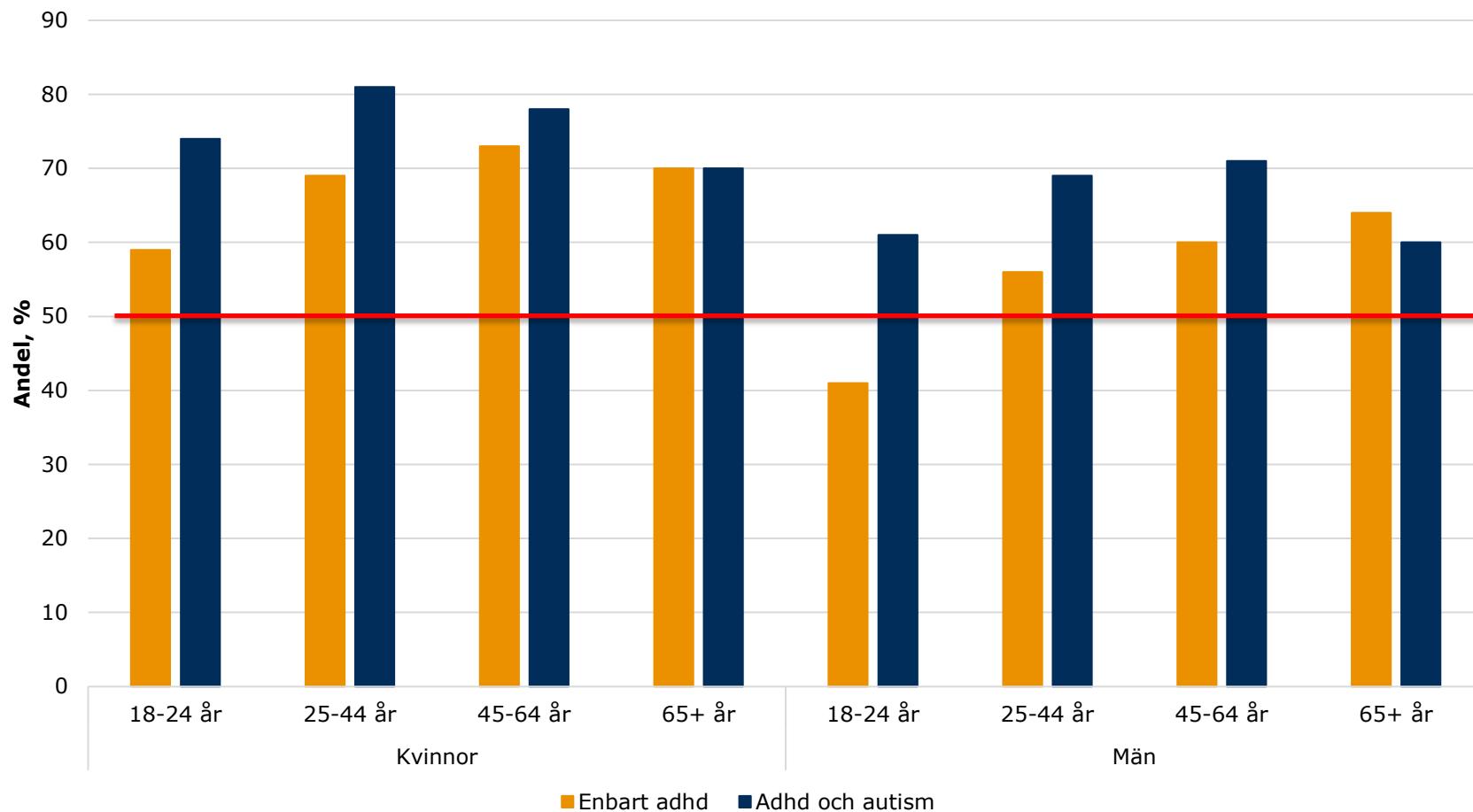

Drygt 30% av vuxenpsykiatrins totala patientunderlag utgjordes år 2021 av patienter med adhd och/eller autism.

Figur 8. Övergång mellan barnpsykiatri och vuxenpsykiatri (födelsekohort 2000)

Figur 9. Andel (%) vuxna (18+ år) i Stockholms län som haft minst en vårdkontakt med registrerad adhd-diagnos, med och utan samsjuklighet med autism, som fått minst ytterligare en psykiatrisk diagnos år 2021

Tabell 1. Andel (%) vuxna (18-35 år) i Stockholms län som haft minst en vårdkontakt med registrerad adhd- och/eller autismdiagnos, som behandlats med psykofarmaka år 2021

	Adhd			Autism		
	Adhd-läkemedel	Antidepressiva läkemedel	Sömnmedel	Adhd-läkemedel	Antidepressiva läkemedel	Sömnmedel
Kvinnor	70	40	40	< 5	60	40
Män	65	30	30	< 5	45	30

	Adhd och autism		
	Adhd-läkemedel	Antidepressiva läkemedel	Sömnmedel
Kvinnor	60	60	50
Män	55	40	40

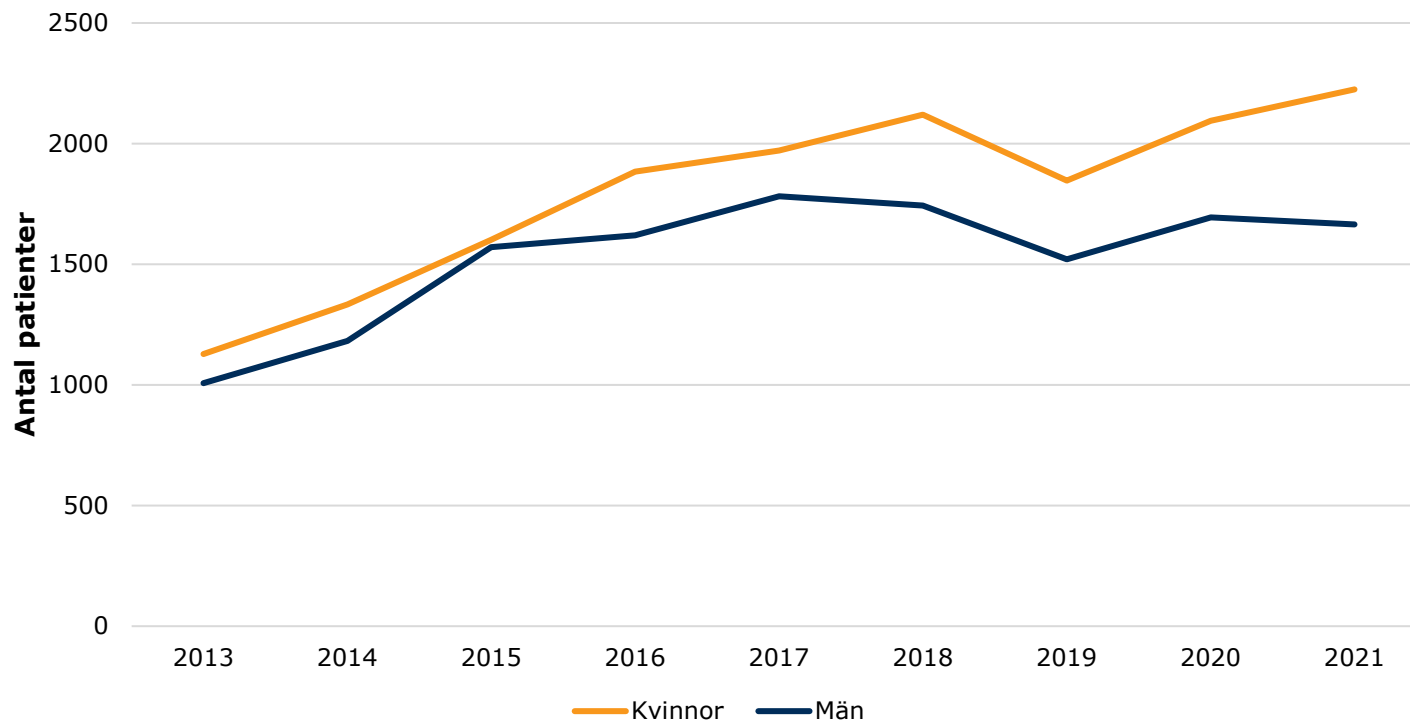
Tabell 2. Andel (%) vuxna (18-35 år) i Stockholms län som haft minst en vårdkontakt med registrerad adhd- och/eller autismsdiagnos, med registrerad suicidförsök eller skada utan klar orsak 2017-2021.

	Varken adhd eller autism		Autism		Adhd		Adhd och autism	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Kvinnor								
Suicidförsök/självskada år 2021	1697	0,7	77	3,6	205	2,1	83	3,7
Suicidförsök/självskada åren 2017-2021	6184	2,5	229	10,8	796	8,2	267	11,8
Män								
Suicidförsök/självskada år 2021	1994	1,1	21	0,9	133	1,7	44	1,6
Suicidförsök/självskada åren 2017-2021	6536	3,7	93	3,9	513	6,6	146	5,4

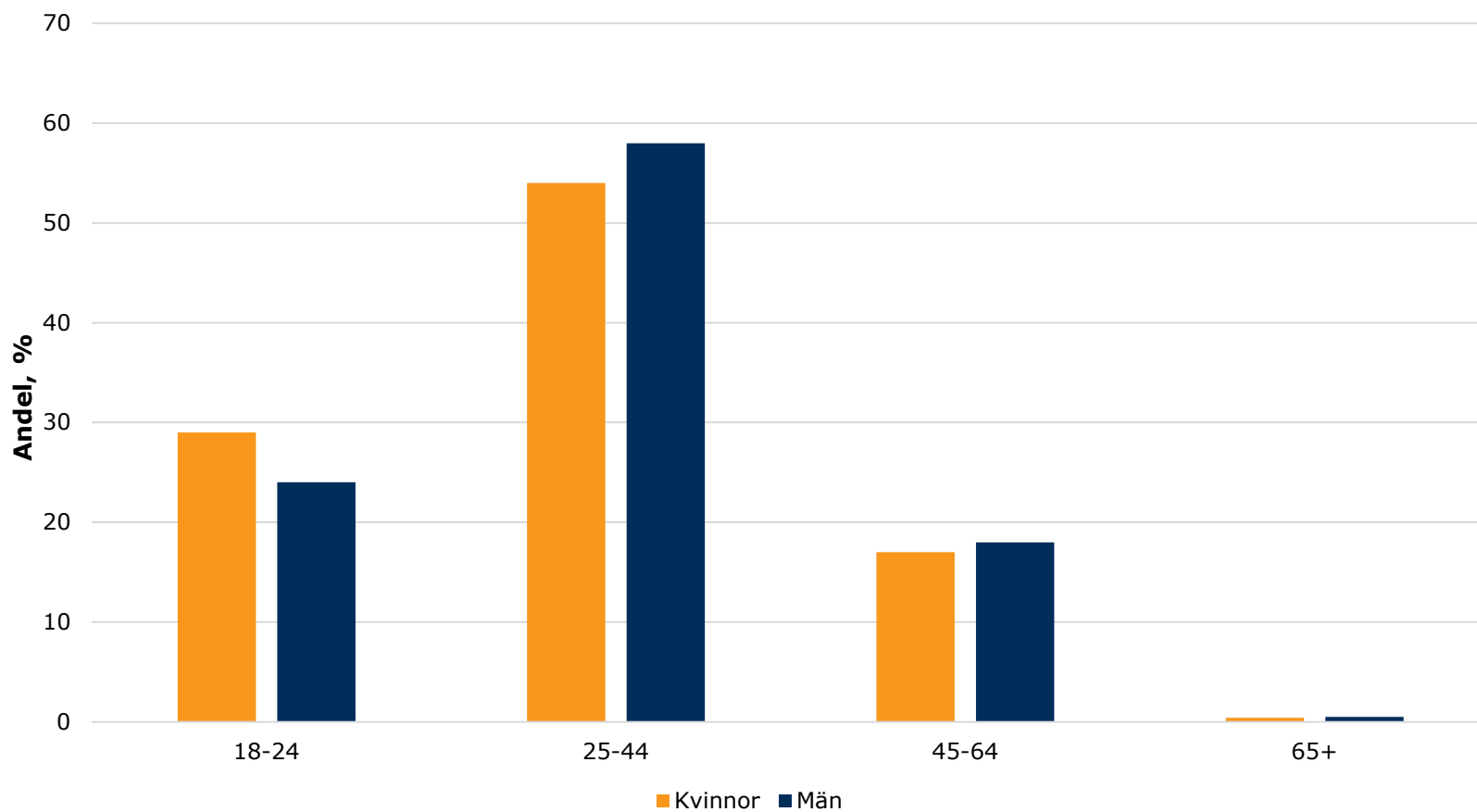
Somatisk samsjuklighet

- Kvinnor
  - vanligare bland kvinnor med autism/adhd jämfört med kvinnor utan autism/adhd
    - *Cancer, Nutritionsanemi, Sköldkörtelsjukdomar, Diabetes typ1, Diabetes typ2, Näringsbrist, Andra näringsbristtillstånd, Fetmadiagnos, Ämnesomsättningssjukdomar, Hypotoni, Hjärtarytmier, Hypotermi, Hypertoni, Endometriosis, Menstruationsrubbningar, Epilepsi*
- Män
  - vanligare bland män med autism/adhd jämfört med män utan autism/adhd
    - *Cancer, Nutritionsanemi, Sköldkörtelsjukdomar, Diabetes typ1, Diabetes typ2, Näringsbrist, Andra näringsbristtillstånd, Fetmadiagnos, Ämnesomsättningssjukdomar, Hypotoni, Hjärtarytmier, Hypotermi, Hypertoni, Epilepsi*

Figur 10. Antal vuxna (18+ år) i Stockholms län som har genomgått en NPU inom specialiserad psykiatrisk öppenvård under perioden år 2013–2021

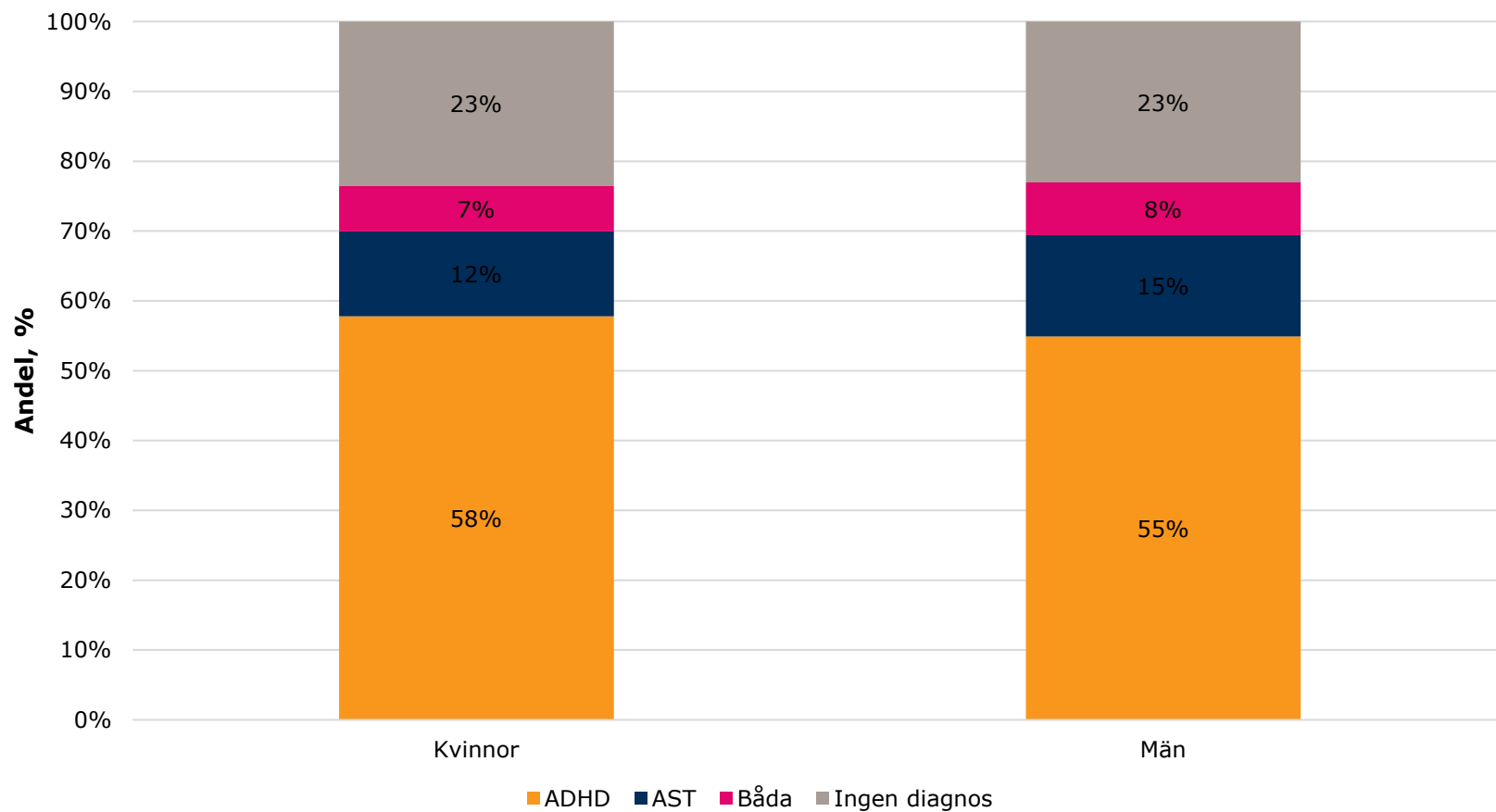
Figur 11. Åldersfördelning bland vuxna (≥ 18 år) som genomgått en NPU under perioden 2018-2021, uppdelat på kön och åldersgrupp

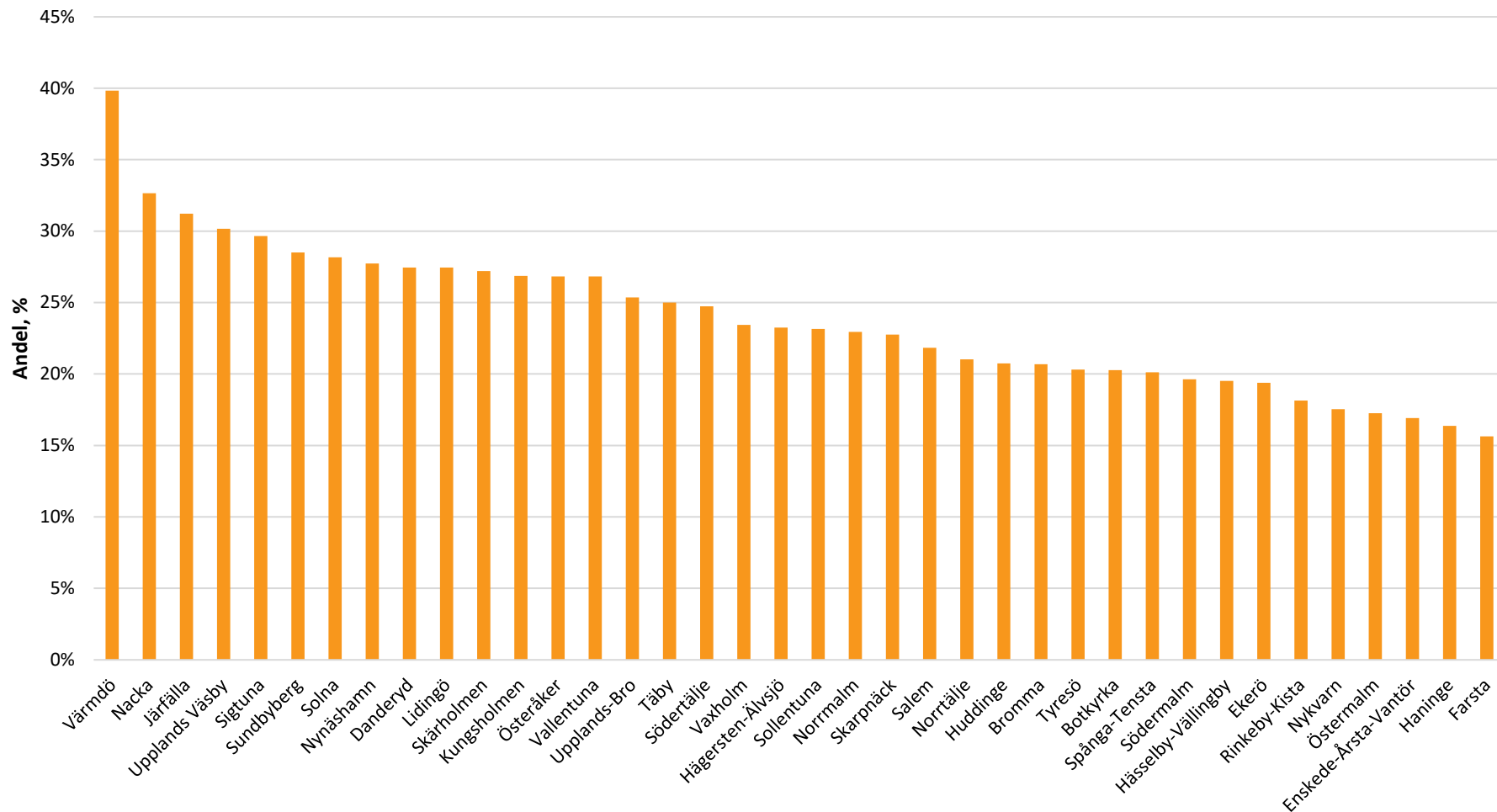
Vårdkontakter innan NPU

- **med primärvård på grund av psykisk ohälsa**
  - två till tre år innan NPU: 27%
  - fyra till fem år innan NPU: 17%
- **med psykiatrisk öppenvård**
  - två till tre år innan NPU: 39%
  - fyra till fem år innan NPU: 29%

Figur 12. Resultat av neuropsykiatriska utredningar bland vuxna (≥ 18 år) i samband med NPU inom Region Stockholm under perioden 2018-2021.

Figur 13. Andel (%) vuxna (18+år) i Stockholms län år 2021 utan fastställd adhd och/eller autism diagnos i samband med NPU inom Region Stockholm under perioden 2018-2021, uppdelat på kommun och stadsdelsområde.

Sammanfattning

- Förekomsten av diagnoser ökar och mest bland kvinnor
- Områdesskillnader finns i förekomst av diagnoser samt i andelen som i samband med en NPU fått en NP-diagnos - skillnader i patientunderlag, ojämlik vård?
- Psykiatrisk samsjuklighet är vanlig (depression, ångest, substansbrukssyndrom)
- Många patienter har en psykiatrisk vårdhistoria som sträcker sig långt innan de har fått sin neuropsykiatriska funktionsnedsättning diagnostiserad
- Självordsförsök vanligare än i den allmänna befolkningen, ffa bland kvinnor
- Somatisk samsjuklighet är vanligt - sämre förutsättningar för egenvård; den somatiska vården inte är anpassad för denna patientgrupp
- Behovet av neuropsykiatriska utredningar ökar stadigt